

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredovana številka 16 v.

Reklamacije so poštne prave. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni ce ne vračajo, inšertni. Kasetopna polit-vrtilna (širina 88 mm) za enkrat 90 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

93. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 21. novembra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne priloge, naročila na list, reklamacije, inšerte i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Glavna naloga slovenskih poslancev.

Sedanja državna kriza, ki tudi s provizoričnim uradnim kabinetom ni rešena, se je izlegla v češkem deželnem zboru. Kakor že večkrat, so izbruhnili češko-nemška nasprotja z vso silo na dan in spretni mešetar Beck se je ob njih izpodtaknil ter je padel. Ker je avstrijska notranja politika od nekdanj malenkostna in se vedno vrši v znamenju Taaffeovega gesla «Es wird fortgeföhrtet», se pravzaprav ni čuditi, da ni prišlo baronu Becku nič drugega na misel in da se tudi baron Bienerth ni domislil ničemur drugemu, kakor poskušati, da bi se Čehi in Nemci vsaj za trenotek pobotali. Nočemo ngibati, koliko sreče bo gospodu Bienerthu vzcvetelo ob teh poskusih; ampak vprašanje je, kakšno vlogo bodo igrali jugoslovanski poslanci in kako bodo izvrševali tisto nalogo, ki bi jo kot narodni in meščanski poslanci morali izvrševati. Če bi imeli delavske poslance, bi bilo tako razmišljanje nepotrebno, ker bi jim bila pot povsem jasno predpisana. Ampak od ljudskih zastopnikov, ki so jim tuja čustva delavskega razreda, se ne more pričakovati tako spoznanje položaja in upoštevati moramo dejstvo, da ima slovenski narod samo nedelavske, nesocialistične poslance. Kaj smemo zahtevati od njih?

Politični trenotek je za Slovence in za Jugoslovane sploh tako važen, da pada nanje ogromna odgovornost. Ne mislimo se spuščati v filozofijo dr. Šusteršiča o aneksiji Bosne in Hercegovine, kajti o posledicah tega dogodka ne bodo odločevali Jugoslovani sami; a še soodločevali ne bodo, če se prav temeljito ne izpremene razmere na Hrvatskem. Najvažnejše vprašanje glede bodočnosti Bosne in Hercegovine ter Jugoslovanov v avstro-ogrski monarhiji sploh, je na eni strani bosenska konstitucija, na drugi pa splošna in enaka volilna pravica na Hrvatskem. Glede na anektirani deželi prihajamo Slovenci šele v tretji vrsti v poštev, a naš glas bo tudi v tem vprašanju le tedaj kaj veljal, če se doma dovolj okrepcamo.

A tudi če ne bi bilo Bosne in Hercegovine, je sedanji trenotek za našo bodočnost tako važen, da moramo zahtevati od poslancev kar največ politične resnobe. Nujna posledica sedanje krize je reševanje narodnega vprašanja. Cilji gospoda Bienertha niso skriti. Gospod baron hoče vladati in ne išče nobenih viših smotrov. Če se mu omogoči obstanek na čelu takega ali inakega kabineta, je zadovoljen; ta cilj želi doseči s čim manjšim naporom in po čim bolj gladkih potih. On ne želi, da bi se duhovi razburjali bolj kot je nujno potrebno; ne želi, da bi se javljalo več političnih vprašanj, nego absolutno mora biti.

Očividno je: Gospod baron Bienerth hoče omejiti narodno vprašanje na češko-nemški spor in če najde kakršnokoli formulo, katero bi sprejeli Čehi in Nemci, dobe eni in drugi svoje ministre in narodno vprašanje bo zopet za daljšo dobo položeno v klet. Naravno je, da ostanejo Slovenci na cedilu, kakor so ostajali doslej kljub vsej uslužnosti.

Naloga slovenskih poslancev je torej, da ne dovolijo, da bi se zopet popačile formulare narodnega vprašanja in da bi se enostransko nasitili oni, ki znajo najbolj kričati. Ne gre pa zato, da se potolažijo eventualno s kakšnimi malenkostnimi koncesijami, ki ne bi imele drugega namena, kakor da se jim zamaši usta za nekoliko let.

Glasno se mora povedati, da je narodno vprašanje vprašanje vseh avstrijskih narodov in vprašanje države same. Avstro-ogrsko monarhija ali vsaj avstrijska državna polovica, v kateri živimo, se mora postaviti na nov temelj, ki ne sme biti drugo kakor enakopravnost vseh. Ne za malenkostne tolažbe, temveč za temeljito revizijo ustave se imajo sedaj bojevati slovenski poslanci. Če ne razumejo, da je prav sedaj čas za to, tedaj niso nikoli zaslužili, da vodijo usodo svojega naroda.

Volilci!

Volilci!

Reklamirajte svojo volilno pravico!

Pazite, da ne pridete prepozno!

Pazite povsod, kdaj so volilni imeniki razgrnjeni!

Opominjajte mlačnejše somišljenike, da se pravočasno pobrigajo za svojo volilno pravico.

Vojaške odredbe v Bosni.

Vojno ministrstvo je izdalo ukaz, da se povisa število moštva pri vsaki stotnici za 36, t. j. pri celem 15. vojnem zboru za 6000 mož.

Razume se, da je ta odredba izzvala v časopisju mnogo komentarjev, ker je na vsak način nekoliko nenavadna in mora tudi nekaj pomeniti. Če se stvar trezno premotri, se ne more smatrati za nič drugega, kakor za vojaško demonstracijo, ki je pa precej težko pojmljiva. Kaj naj se doseže s tem, da se pomnoži število vojakov v Bosni in Hercegovini za 6000 mož? Zakaj in čemu je bilo to potrebno?

V Srbiji in v Črni gori so zaradi aneksije Bosne in Hercegovine slabe volje. To je razumljivo. V Srbiji so potihem upali, da dobe sami Bosno in Hercegovino in da na ta način pridejo do morja. To upanje je bilo pač tako slabo utemeljeno, kakor nada človeka, ki nima srečke, da zadene glavni dobitok. Patriotje so se opirali na nekašno državno pravno teorijo, češ, da je bila Bosna nekdanj del srbskega carstva in na to, da žive v Bosni Srbi. Ampak historično državno pravo je za moderno življenje zelo nezanesljiv argument. S pozivom na zgodovino lahko Hrvatje zahtevajo Bosno; historično lahko Turki dokažejo, da je bila Bosna turška. Celo Madžari trdijo, da je bila Bosna njihova. Take pravice torej hromljejo.

Narodni moment pa tudi ne pomaga Srbiji. V Bosni in Hercegovini žive Srbi, toda v Bosni in Hercegovini žive tudi Hrvatje. Tam žive mohamedanci, ki se dele; eni se imenujejo Srbe, eni Hrvatje, nekateri Turke, nekateri kratkomalo Bosnjake. V združitvi Bosne s Hrvatsko je vsaj toliko smisla, kakor v združitvi s Srbijo. Na vsak način stoji srbske zahteve na slabih nogah. Znamenj, da bi velik del bosenskega prebivalstva želel zedinjenje s Srbijo, tudi ni.

Seveda: Pravica, na katere se sklicuje Srbija, je njej prav tako pretveza, kakor drugim državam, ki se sklicujejo ob svojih gosposkih činih na take pravice. Dejstvo je enostavno, da bi Srbija rada dobila Bosno in Hercegovino ali pa vsaj glasovito «Kompenzacija». Dejstvo je, da je Srbija za svoje namene iskala podpore pri drugih državah in dejstvo je tudi, da so v Srbiji prav glasno rožljali v orožjem.

Toda čudno: Ko je bil Beligrad najbolj razburjen, ko so se zbirale legije s humorističnimi naslovi, ko se je demonstriralo vsak dan proti Avstriji, je naše vojno ministrstvo ostalo mirno. Zakaj je prav sedaj potrebna demonstracija? Česa se ima Avstrija bati v tem trenotku.

Nemogoče je misliti, da bi vladal v vojnem ministrstvu resen strah. V tem slučaju se vendar ne bi pomnožilo vojaštvo za 6000 mož. Srbska armada gotovo ni bogvekaj. Od bolgarske vojne sem se ni tako reorganizirala in disciplinirala, da bi opravičevala Jurčkovo bramrabaziranje. Ampak

6000 mož se ne mobilizira, če se je bati napada z dveh strani in eventualno se insurekcije v deželi. Če bi bila resna nevarnost, bi bila obsirnejša mobilizacija razumljiva; aktiviranje 6000 mož ne more biti nič drugega kakor demonstracija.

Tedaj pa nastane dvojno vprašanje. Prvič: Ali more taka demonstracija imponirati? Drugič: Ali je treba, da se nalagajo 6000 možem samo zaradi demonstracije, torej brez nujne potrebe, težka bremena?

Oficijozni «Fremdenblatt» javlja, da se izvrši ministerialna odredba tako, da se pridrže v Bosni in Hercegovini (pri 15. vojnem zboru) vojaki tretjega letnika, ki dne 31. decembra doslužijo aktivno službo in bi po stari navadi že morali biti na dopustu, ter oni nadomestni rezervisti, ki so zdaj pod orožjem. Od teh ljudi se toraj zahteva težka žrtve, ki postane za marsikaterega lahko usodna. Verjetno je toraj, da se bo v državnem zboru zahtevalo pojasnilo in menda bo ob tej priliki tudi gospod Aehrenthal se slišal kaj, kar mu ne bo preveč prijetno.

Hrvatje in mi.

Na Hrvatskem se je utaborila Rauchova vlada in gospoduje tam hujske nego je rajal Khuen-Hedervary. Ustavnost je na Hrvatskem suspendirana, neodvisnost sodnikov je uničena, sodnijski aparat je postavljen v službo vladne politike. Sabor, ki je bil brez povoda pognan domov, se ne sklicuje. Ječe se polnijo z «veleizdajniki». Časopisje se konfiscira. Po zagrebških ulicah seka policija in bode žandarmerija. Shodi se prepovedujejo in razganjajo. Nedoroljni ljudje se zapirajo. Čete «obdolžencev» so v zaporih in po cele mesece ne morejo izvedeti, zakaj so pravzaprav zaprti, tako da jim ne ostane nobeno legalno sredstvo v obrambo in se ne morejo poslužiti drugega protesta, kakor da odklanjajo hrano. Zagrebške bolnišnice so že polne takih «veleizdajnikov», ki so vsled stradanja tako oslabei, da jim je življenje v nevarnosti.

Skandal sledi skandalu in vse to se godi pred obličjem Evrope. Vse to se godi, ker se «eksplozija ograde», martijanski baron Rauch, boji za plačo, ki jo uživa na sedežu hrvatskih banov.

Črne dneve so uzrli Hrvatje in obupen je boj, ki ga vodijo proti tiranskemu sistemu, sramotnemu duhu dvajsetega stoletja. V tem boju so naši sodrugi hoté nehoté stopili na prvo mesto. Od vsega začetka so opozarjali, da mora osebni boj ostati neploden in da je zmaga nemogoča, dokler narod nima potrebne politične moči. Socialni demokratje so z bistrim pogledom spoznali, da je politična moč prva potreba in zapisali so splošno in enako volilno pravico na svojo zastavo.

Dolgo so meščanske stranke iskale pota, da bi se otresle neznoznega jarma. Svoje stranke si baron Rauch ni mogel ustanoviti. Pri volitvah za sabor je tako strašno pogorel, da bi bil vsak bau izvajal posledice iz strahovitega poraza in bi bil demisioniral. Kajti ne en poslanec ni bil izvoljen na podlagi Rauchovega programa. Indirektno mu služi «radikalni opozicionalac» Frank, ki je indirektno služil že Khuenu. Frank organizira za Raucha «narodno legijo» — zizibambule jo imenujejo Hrvatje — Frankovci podpirajo Raucha v zagrebškem občinskem svetu. Rauch in njegovi oddelni predstojniki se pa maščujejo nad opozicijo, penzionirajo in disciplinirajo vseučilišne profesorje, razbijajo železničarske organizacije, prestavljajo uradnike, zapirajo in izganjajo nedolžne ljudi.

Rauch se je poskusil prililiti socialnim demokratom, katerih se je bolj bal kakor vseh drugih strank. Njegove sramežljive ljubzenske izjave so morale spodleteti. Žel je zanje blamažo.

Danes, ko so meščanske opozicionalne stranke spoznale, da na Hrvatskem ni pravice, ampak da vlada sama sila, so tudi spoznale, da so imeli socialni demokratje od vsega začetka prav in da je boj za splošno in enako volilno pravico najaktualnejša potreba, kajti samo iz nje lahko izide tak sabor, da ne bo mogel z njim pometati ne Rauch, ne Wekerle, ne kdo drugi.

In tako vidimo danes čudežno sliko, da marsikaj socialna demokracija v prvi vrsti in da se

ostale opozicionalne stranke molče vrste za njo. Na socialno-demokratske shode prihajajo poslanci hrvatsko-srbske koalicije ter se izjavljajo solidarne s socialno demokracijo v njenih temeljnih zahtevah: Sklicanje hrvatskega sabora in predložitev zakona o splošni in enaki volilni pravici.

Na Hrvatskem se razvija gigantičen boj.

Ali bodo Slovenci mirno gledali kakor v gledališču? Leta in leta slišimo pesem o jugoslovanski vzajemnosti. Ali je to sama teorija?

Politično smo ločeni. To je res. Ampak v tej uri ni treba dokazovati, da so skupni interesi tu in tam, ki jih ne more ločiti Sotla. Tudi moralna pomoč je v takem položaju pomoč. In če ni vsa jugoslovanska vzajemnost samo prazna fraza, je takapomoč v zadnjem trenutku naša dolžnost. Socialni demokratje se je zavedajo. Da vidimo, koliko zmislja imajo drugi zanjo.

Kdo je pokopal Ganglov predlog o splošni in enaki volilni pravici v deželnem zboru? Klerikalci in liberalci!!

Razmere na Hrvatskem.

Zaslišavanje.

Po dvajseturnem zaporu so torej Kristanu in Demetroviću povedali, zakaj sta pravzaprav zaprta. To se pravi: Prečitali so jima tisti **fabricirani ovadbi**, s katerima so hoteli **naknadno opravičiti nezmiselno in neopravičeno aretacijo**.

Na žandarjski ovadbi, ki je bila podana proti Kristanu, se je še črnilo svetilo. Rečeno je bilo v njej, da se je Kristan «osorno i uporno ponašao». Ne enega fakta! Kaj da je storil — o tem ne besedice! Bili smo tudi v Avstriji vajeni marsičemu. Ampak verjeti ni, da je pri nas le ena oblast, ki bi sploh začela uradovati na podlagi take ovadbe, razven da bi dala ljudem, ki sestavijo tak prazen nič in ki aretirajo ljudi za tak prazen nič, pošten nos. Seveda — «Presvijetli» gospod baron Zmajčić ni mogel dati nosu — sam sebi. Žandarji so bili glede na tisto ovadbo itak najnedolžnejše osebe, ki so pač morale dati svoje ime za nekaj, a same niso vedele za kaj. Sestavljena je bila ovadba na okrajnem glavarstvu in diktiral jo je ali okrajni glavar sam, ali pa kateri njegovih sužnjev-uradnikov.

Značilno je: Okrajni glavar je aretiral Kristana, a okrajni glavar ni imel toliko poguma, da bi bil zagovarjal to aretacijo!

Demetrovića je ovadil konceptni praktikant Mazuranić, češ, da se je «držovito ponašao prama njemu». Demetrović ni niti govoril z Mazuranićem, temveč edino z okrajnim glavarjem, ki je mirno trpel, da aretirajo praktikant v njegovi navzočnosti človeka, s katerim govori on, glavar!

Seveda sta dala Kristan in Demetrović, ko sta jima bili prečitani ovadbi, vsak zase protizjavo na zapisnik. Kristan je obsirno opisal vse dogodke od momenta, ko je bilo predavanje na tako neumen način razpuščeno, pa do trenutka, ko je bil na tako neumen način aretirani. Že logika je bila za njegov opis in proti ovadbi. In vsa situacija je pritrjevala njegovim navodoma in je pobijala denunciacijo. Uradnik, ki ga je zaslišaval, pristav dr. Domazetović (mož, ki je vsaj kazal evropske oblike v občevarstvu), je obljubil, da bo razprava še tisti večer, če bo le mogoče zaslišati orožnika, ki sta vložila ovadbo in ki sta v zunanji službi. Kristan je opozoril, da mu je neopravičeno zadržavanje povzročilo že dovolj škode in zato pričakuje, da se res razprava izvrši čimprej, da se lahko vsaj zjutraj odpelje. Nadalje se je zapisniško pritožil, da dvajset ur, odkar je bil aretirani, ni bil kljub neštetim zahtevam zaslišani, da se izvedeti ni mogel, zakaj so ga pravzaprav zaprli in da ni mogel nikogar obvestiti.

Enako je tudi sodrug Demetrović podal opis dogodka, protestiral proti aretaciji in podal pritožbo.

Oba so odpeljali zopet v zapor.

Tistega delavca, ki je bil popoldne aretirani, je jetnišničar izpustil, češ: «Ovaj može ići, ne tuže ga.» Pet ur je bil v zaporu, živ krst ga ni zaslišal, nihče mu ni povedal, zakaj je zaprt, potem se mu enostavno odpro vrata: «Pojdi!» . . .

Kristan in Demetrović sta čakala na obravnavo. V tem si je ječar belil glavo, kje in kako bosta spala. V celicah sta pač stala dva vojška «kavaleta», ampak deske so bile gole. Demetrovićev energičen nastop je toliko koristil, da so prinesli iz žandarjske vojašnice slamnače in odeje. Uradniki so bili še vedno gori zbrani. Tudi žandarji so se vrnili. Razprave le ni bilo. Ob desetih so pršli vprašati, kaj bi jetnika — večerjalo. Dobili so odgovor, da nič. Ob polenajstih sta Kristan in Demetrović izvedela, da so uradniki odšli. . . . Torej z razpravo ne bo nič. . . .

Razpoloženje med delavstvom.

Vest o aretaciji se je med delavstvom na Sušaku in na Reki bliskoma razširila in je povzročila največjo razburjenost. V obeh slučajih je bilo navzočih mnogo delavcev, ki so vsi videli, da se ni zgodilo nič, kar bi bilo moglo opravičiti zapiranje.

Delavstvo je bilo torej prepričano, da so bile to pripravljene veksacije. Najprej so mislili, da je operiral gospod baron Zmajčić, ki je zaradi paševskih navad že davno znan, na svoj račun. Zato so v nedeljo popoldne, ko so izvedeli, da jetnika še nista zaslišana, poslali protesten brzojav na deželno vlado v Zagreb. Ko se je stvar le zavlačila in je postalo popolnoma jasno, da se kujejo na okrajnem glavarstvu kdo vé kakšni načrti, so se zbrali zastopniki vseh organizacij na Sušaku in Reki na posvetovanje. Med delavstvom se je že širila zahteva, da se razglasi **generalni štrajk**. Končno se je sklenilo, počakati do drugega dne. Izvolila se je deputacija, ki je imela iti v pondeljek zjutraj k baronu Zmajčiću. Obenem se je pa imelo pripraviti vse, da se lahko takoj proklamira stavka. Dalje.

Politični odsevi.

Državni zbor je sklican in bo imel prvo sejo dne 26. novembra. V poslanski zbornici je na dnevnem redu: 1. Tretje čitanje zakonskega načrta o višini zneskov, ki so merodajni za pravno presojanje kaznivih dejanj. 2. Volitev štirih podpredsednikov. 3. Volitev štirih zapisničarjev. 4. Volitev članov za proračunski, obrtni in vinorejski odsek. 5. Razprava o vseh doslej še ne priznanih državnoborskih volitvah. 6. Razprava o odgovoru brambovskega ministra na interpelacijo poslanca Stözlja na 74. seji dne 22. maja. 7. Poročilo jubilejskega odseka o zakonskem načrtu o določitvi 100 milijonov kron za starostno in invaliditetno zavarovanje ob povodu šestdesetletnega vladanja cesarjevega. — Predsednik Weißkirchner mora biti zelo naiven mož, če misli, da bo zbornica vse to opravila na eni seji.

Slavnostno sejo bo imel državni zbor dne 28. novembra.

Krščanski socialci vložijo v državnem zboru dva nujna predloga, ki zahtevata, naj se nujno reši proračunski provizorij in zakon o aneksiji Bosne in Hercegovine. Jasno je torej, da je krščanska socialna stranka garda Bienertrove vlade.

Socialno-demokratski poslanci bodo zahtevali, naj se postavi prvo čitanje zakonskega načrta o starostnem in invaliditetnem zavarovanju na vsak način na dnevni red. Ako se «državne potrebe» lahko rešujejo kot nujni predlogi, se tudi socialno zavarovanje lahko nujno reši.

V Črni gori je tako, kakor da bi bili vsi izgubili razum. Na Lovčenu so postavljeni topovi, ki so s svojimi žreli obrnjeni nekam «proti Avstriji», cesta proti Hercegovini je zasedena, Črnogorce, ki žive v tujini, kličejo v domovino pod orožje. Prav tako, kakor da hoče Črna gora Avstriji napovedati vojno. Javlja se, da so iz kotorskih cerkva prenesli vse dragocenosti v druga dalmatinska mesta in da so prav tako poslali družine častnikov in uradnikov iz Kotora drugam. Previdnost je v vsakem slučaju dobra, ampak take nevarnosti še ni za Kotor, tudi če je par kanonov na Lovčenu. Mogoče je tudi, da so te vesti pretirane, kakor se je izkazalo, da je bila neutemeljena govornica o črnogorskem napadu na L'oydovo ladjo. Ampak kaj naj se sodi o teh vojnih pripravah? Zna se nam vse junaške pesmi o črnogorski hrabrosti, o njihovih bojih in zmagah, toda misliti na vojno Črne gore z Avstrijo je tako absurdno, da človek res zaman ugiba, čemu vse to oboroževanje in vse junaške poze. Osebo junaštvo je že nekaj, ampak Srbi imajo pogovor «Dva loša ubiše Miloša», ki pomeni prav to, kar nemški «Der Gott der Schlachten ist mit den starken Bataillon». Kdor goni Črno goro na vojno, jo goni v pogin in tisti demagogi, ki podpihujejo na Cetinju in v Belem gradu bojevitost in pehajo narod v paroksizem, opravljajo zločinsko delo, ki se ne da opravičiti z nikakšnim patriotizmom. Seveda je upati, da se iz neumnega ropota ne izleže kaj resnega. Ampak nabasana puška se prelahko sproži in v oboroževanju je vedno nevarnost vojne. Gorje, če pride do prvega spopada!

Tudi v Srbiji je še vedno vojna mrzlica. Srbska vlada se je na vsak način podala na nevarno igro. Prostovoljne čete, ki se zbirajo in organizirajo na srbskih tleh, so resna nevarnost za mir, kajti pri takih tolpah, ki delajo vse na lastno odgovornost in pri katerih imajo glavno besedo najbolj nerazsodni zanešenjaki, se ne more nikdar vedeti, kdaj napravijo neumnost, iz katere lahko nastanejo najhujše posledice. Videti je, da razširja srbska vlada tudi namenoma neresnične vesti o položaju, ki pa lahko silno škodujejo prav srbskemu narodu. Kar se sedaj sliši iz dobrih virov o potovanju prestolonaslednika, absolutno nezrelega Jurja, v Rusijo in o potih ministra Milovanovića po Evropi, kaže, da so bile oficijelne srbske vesti vseskozi zlagane in niso imele drugega namena, kakor preslepiti srbski narod in mu sugerirati velikansko upanje na podporo cele Evrope, o katerem pa v resnici ne more biti govora niti v sanjah. Posledica sleparske demagogije je ta, da se res vsak hip lahko zgodi kakšna norost in da nihče ne more vedeti, kaj bo potem.

Francoska zbornica je končala generalno debato o odpravi smrtne kazni. Specialna debata se začne dne 2. decembra.

Zaradi nemških balonov, ki prihajajo v vedno večjem številu na Francosko, proučuje francoska vlada sredstva, s katerimi bi v bodoče preprečila take dogodke.

Nemški državni zbor je imel prošli teden debato o interpelacijah, ki so bile vložene zaradi znanih cesarjevih izjav, objavljenih v angleškem «Daily Telegraphu». Razprava ni bila tako ostra, kakor bi utegnila biti v Avstriji ali v Italiji. V nemškem parlamentu se govori za južni okus sploh zelo zmerno. A kdor pozna to tradicijo, razume, da pomenijo tisti govori že vrhunec nemškega parlamentarnega ogorčenja. Za socialne demokrate je prvi govoril Singer. Vprašal je, odkod hoče cesar Viljem vedeti, da je med nemškim delavstvom sovražstvo proti Angliji? Prav tako je, kakor da bi cesar plaval v oblakih. Proti cesarjevim izjavam se mora energično protestirati. Tu ne gre za enkratno cesarsko zmoto, ampak nastopiti se mora zoper cesarjev osebnostni režim. Če bi kakšen državni uslužbenec storil kaj takega, bi prešel v sodnijsko preiskavo. Če bi trajala ta navada še dalje, mora dospeti nemški narod do propada. Najasna pa je bila tudi akcija kancelarjeva. On je izpremenil vso dramo v burko. Iz te politike lahkoumnosti, pisem in telegramov moramo iziti. Mi zahtevamo izpremembo ustave, tako da bo ljudsko zastopstvo odločevalo o miru in vojni. Parlament mora imeti tudi kaj pravice pri imenovanju kancelarja.

Drugi socialno-demokratski govornik je bil poslanec Heine. Tudi on je govoril zelo ostro in je obsojal Bülowovo taktiko.

Državni kancelar je z besedami opravičeval cesarja, a z naglasom ga je obtoževal. V četrtek je bila ta senzacionalna debata končana.

Nemški kancelar Bülow je bil na avdienci pri cesarju Viljemu, ki je sprejel njegovo poročilo o državnoborski razpravi. Bülow ostane kancelar, Viljem bo pa najbrže kmalu pozabil na sitnosti zadnjih dni in bo po stari navadi zopet streljal kozle. Res je pa, da takih besed že davno ni slišal in čital o sebi vladar, kakor jih je Viljem. Nekateri časopisi so že vpraševali, kaj se ima zgoditi v Nemčiji, če se dožene, da je cesar umobolen.

O napadu na nemškega cesarja poročajo iz Frankobroda ob Meni: Ko se je cesar Viljem peljal v dvorskem vlakcu, se je menda slučajno vlak ustavil na nenavadnem mestu. Izkazalo se je, da sta bili na železniškem tiru pritrjeni dve dinamitni bombi, kateri so odstranili brez nesreče.

Bolgarsko-turška pogajanja. Bolgarski delegatje so izjavili, da je Bolgarska pripravljena ne samo plačati odškodnino za orijentalno železnico, temveč tudi poraynati ostanek vzhodno-rumeljskega tributa v teku 38 let. Nato so turški delegatje izjavili, da se Turčija s tem ne zadovolji, temveč spravi pred konferenco velesil vprašanje o bolgarskem tributu in o turskih vrhovnih pravicah nad Bolgarijo.

Turški parlament se otvori najbrže 1. decembra po starem (13. dec. po novem) koledarju.

Perzijski šah je odgovoril na rusko-angleške predstave, da je sam prijatelj konstitucionalizma (?), ampak obžaluje, da je perzijski narod nasproten ustavnim idejam (!).

Kitajski cesar je umrl. Nekoliko ur pozneje je umrla cesarica-vdova, ki je bila prava vladarica na Kitajskem.

Kdo je dal nemškim veleposestnikom na Kranjskem deset mandatov? Klerikalci in liberalci!

Domače stvari.

Gospoda župana Hribarja boža «Slovenec» takole: «Ljubljanski župan g. Iv. Hribar tudi po 20. septembru poleg «razglasila» za razsvetljavo 2. decembra prihaja z — nemško «Kundmachungom». Tako je Ivan Hribar prvi med ljubljanskimi Slovenci pričel z dvojezičnimi lepaki, ko bi vendar moral vedeti, da celjski in mariborski župan Slovincem ne privoščita dvojezičnih uradnih razglasov. To kaže v trenutku, ko se od trgovcev in obrtnikov zahteva samoslovenskih napisov, vso resnost nekaterih gospodov, katere tozadevno prekaša — kinematograf Pathé. Heil «Bürgermeister Ivan Hribar!» — Lahko bi se škodoželjno smehljali. Ampak ne ljubi se nam, če pomislimo, koliko neodkritosrčnosti, koliko hinavščine je v sedanjih nacionalistični agitaciji — na obeh straneh!

Zaradi vsakega nemškega napisa, zaradi vsakega «šnajca», ki se kupi v narodno «sumljivi» trgovini, je sedaj — pred deželnozborskimi volitvami — huronski ropot pri liberalcih in klerikalcih. Kje pa je bilo narodnjaštvo te navdušene, odkritosrčne gospode, ko so nemškim fevdalcem dovolili deset mandatov za kranjski deželni zbor in veto zoper vsako bodočo reformo, ki bi hotela vpeljati enakopravnost? Seveda, tam bi bilo treba nekoliko boja z gospodi Schweglji, Barboti in z visoko vlado!

Gospod dr. sušteršič je na zaupniškem zboru klerikalne stranke izrekel neresnico, da se je socialna demokracija upirala zavarovanju obrtnikov in kmetov. V agitaciji je marsikaj dopustno, ampak taka neresničnost je nedostojna. Socialni demokratje so v državnem zboru in v časopisju zago-

varjali ne enkrat, ampak tolikokrat, da bi moralo biti znano drju. Sušteršiču, zavarovanje malih obrtnikov in kmetov. In če ne bi bila socialna demokracija začela in vodila boja za starostno zavarovanje, ga ne bi bili kdove koliko časa čakali ne delavci, ne samostalni sloji. Tudi to ve dr. Sušteršič.

Za jugoslovanskega ministra je, kakor poročajo z Dunaja, določen hrvatski poslanec iz Dalmacije in načelnik «Saveza južnih Slavov», dr. Ivčević. Če se to uresniči, splavajo razni tajni upi po Ljubljani.

Sušteršičev klub ima dne 25. t. m. sejo, na kateri se sklone «zblizanje» klerikalnega in liberalnega kluba.

Za deželnozborske volitve iz splošne kurije bodo v Ljubljani posebne volilne komisije v vseh osmih volilnih okrajih. V tozadevne komisije je določil občinski svet sledeče občinske svetnike: za I. okraj podžupan dr. vitez Bleiweis in Šubic, za II. okraj Bergant in Trnkezy, za III. okraj Dimnik in Mayer, za IV. okraj Lenček in Mally, za V. okraj Ušeničnik in Velkavrh, za VI. okraj Knez in Vidmar, za VII. okraj Milohnoja in Likozar in za VIII. okraj Pavšek in Lenček.

Slovensko učiteljsko se premesti gotovo z drugim šolskim letom iz Kopra v Gorico; za to je dal ministrski predsednik baron Beck formalno zagotovilo. Tudi Lahi so se že sprijaznili s to premostitvijo, in goriski municipij se je nasproti vladi izjavil, da ne bo več nasprotoval, ker se ne ustanovi nov zavod, marveč se le izpopolni že v mestu obstoječe slovensko žensko učiteljsko in italianstvo Gorice z izpopolnjenjem ne bo nič trpelo.

Kdor kupi kaj na obroke, naj natančno, prav natančno prečita ugovor, preden ga podpiše. Če nima prav mnogo vaje v takih rečeh, naj rajši pokaže ugovor izurjenemu človeku in naj se ne podpisuje na dobro vero. Kadar je ugovor podpisan, je kupec na milost in nemilost izročen prodajalcu. Ustmeni dogovori ne veljajo poleg pismenega prav nič. Nekateri mislijo, da se tak ugovor lahko preklicuje v 24. urah. To ni res; kadar je podpisano, je podpisano in niti minuto pozneje se ne da nič preklicati.

Sodrug Stjepan Batt, odgovorni urednik zagrebške «Slobodne Rijeci», je bil v torek aretiran in izrečen deželnemu sodišču zaradi — žaljenja veličanstva, katero je državno pravdnistvo izvobalo v članku o ogrski volilni reformi.

Nesreča na morju. V Preluki pri Volovskem se je v četrtek sprožila na morju mina. Tam blizu, kjer se je razpočila, je plula ladja, ki je imela naloženo kamenje in dinamit. Vsled silnega potresa, katerega je povzročila razstreljena mina, se je na ladji vnel dinamit in nakrat se je slišala druga grozna detonacija. V trenutku je bila ladja v zraku. Na ladji se je nahajal mladenič, katerega je dinamit razdrobil na drobne kosce. Po katastrofi se je na morju videlo ostanke ladje in posamezne kose mesa razmesarjenega mladeniča.

6000 kg. dinamita zaplenjeno. V Predealu (Romunsko-ogrška meja) so zaplenili v torek pošiljatev dinamita 6000 kilogramov. Ta pošiljatev je bila iz Budimpešte odposlana v Srbijo. Dinamitna odposiljatev je bila po nalogu redarstva vsled znane ministrijalne prepovedi zaustavljena na železniški postaji.

Iz Delavske tiskovne družbe. Opozarja se vse člane, da redno vplačujejo svoje prispevke, kajti drugače bo načelstvo moralo uporabiti pristojne paragrafe pravil. Prosimo, torej!

«V dobi klerikalizma.» To znamenito brošuro prav toplo priporočamo vsem delavcem. Za sedanjo dobo je velevažna. Pisana je zelo zanimivo. Stane le 40 vin.

Pri nakupovanju priporočamo sodrugom pregled oglasov v našem listu.

Delavcev ne zastopa v kranjskem deželnem zboru

nihče!

Volilni shodi.

Shodi po Notranjskem!

- 25. novembra ob 7. uri zvečer na Rakeku.
- 26. novembra ob 7. uri zvečer v Logatcu.
- 27. novembra ob 7. uri zvečer v Borovnici.
- 29. novembra ob 3. uri popoldne v St. Petru.

Dnevni red povesd:

Deželnozborske volitve in delavstvo.

Volilci omenjenih krajev, udeležite se vseh shodov polnoštevilno!

Iz stranke.

Ljubljanski sodrugi, pozor! V soboto zvečer se vrši zopet plenarna konferenca ljubljanskih zapornikov socialno-demokratske stranke. Kdor ima čas, naj gotovo pride. Začetek konference ob 8. uri zvečer. Dnevni red velevažen. Lokal: gostilna Petrič na Resljevi cesti (soba 2 in 3).

Okrajni odbor.

Krajna skupina Ljubljana železničarske organizacije (južna železnica) je na svojem občnem zboru volila sledeče sodruge v odbor: Josip Skorjanec predsednik; Fran Kopitar in Ivan Pasternec, namestnika; Martin Pušnik in Herman Otmar, za-

pisnikarja; Bartel, Vilhar in Anton Klun, blagajnika; podblagajniki: Josip Kregar, Albert Jerin, Ivan Hirs, Ivan Bittner, Fran Pavlič in Ivan Drobež; knjižničarji: Ernst Pohl in Josip Skorjanec ml.; pregledovalca računov: Josip Avčar in Ivan Kokalj; odborniki: Jaka Uršič, Miroslav Peruzzi, Leopold Sodej, Josip Grosek in Ribart Trpin; namestniki pa: Fran Strle, Tomaž Zupanc, Josip Kralj, Ivan Stojc in Anton Schönbreck. Navzoči člani so izid volitev z dolgotrajnim aplavzom pozdravili.

Sodrug!

Ali ste se že prepričali, če ste v volilnem imeniku???

Ne zamudite!!!

Strokovni pregled.

Strokovna organizacija kovinarjev v Ljubljani se boljša od dne do dne. Vendar se izmed kovinarjev samih dela še vse premalo za izboljšanje svojega položaja. Ljubljanski kovinarji so z ozirom na svoje tovariše v drugih mestih prav slabo plačani. Razume se, da so kovinarji po drugod vse boljše organizirani. Drugod je sleherni prepričan o velikanski koristi organizacije za delavsko ljudstvo. Razmere, kakršne so po nekaterih ljubljanskih tovarnah, kjer so v poslu kovinarji, so res žalostne. Pri Tönniesu, posebno pri Žabkarju se z delavci prav slabo ravna. Predelavci oziroma delovodje razmetavajo prav nečedne psovke okrog sebe — delavci sicer bridko občutijo to nelepo ravnanje, ali molče. Boje se ziniti. Organizirano ljudstvo bi si seveda ne dopustilo kaj takega! — Delavni čas je ponekod tudi še srednjeveški, itd. itd. Razmere vajencev so uprav neznosne. Tudi nekateri pomočniki si včasih dovoljujejo v učenci veliko več nego ja prav! Učenec je bodoči tovariš pomočnika, njegov soborilec. Ne gre, da bi se ga sikaniralo, ampak vzgajati se ga mora, da bo tudi iz njega kdaj dober in koristen član človeške družbe. — Skratka: če se hoče v vsakem oziru poglobljati položaj ljubljanskih kovinarjev tako v delavnici kakor izven te, se mora njih organizacija tako izpolniti kot je danes potreba. Kovinarji! Vsi v organizacijo!

Petdeset članov šteje kranjski deželni zbor. Doslej ne enega delavskega!

Shodi.

Shod kovinarjev, vršec se 15. nov. dop. pri Perlesu v Ljubljani, je bil še dosti dobro obiskan. Po pozdravu zborovalcev po sodr. Jos. Slamnjaku, je govoril sodr. Ant. Kristan o «narodni in mednarodni organizaciji delavcev». Zborovalci so pazno poslušali predavanje. Vsi so tudi na konec pritrdili govorniku, da je za delavce edino mednarodna organizacija, drugačna pa nobena!

Volilni shod v Trzinu. 15. nov. pop. se je vršil pri Pelerju v Trzinu zelo dobro obiskani volilni shod soc.-dem. stranke. Predaval je sodr. Vovčko. O pomenu dež. volitev je govoril sodr. Ant. Kristan. Kandidat sodr. Franc Bartl je pa razvil v krasnih besedah program soc.-dem. stranke za deželni zbor. Posebno izcerpljivo je obravnaval deželne dobrodelne zavode. Viharno odobravanje je žel sodr. Bartl za svoje razmotrivanje. Kot en glas je šlo po dvorani: vsi bomo 14. decembra glasovali za sodr. Fr. Bartla!

Na železničarskem shodu v Ljubljani, ki je bil dne 10. t. m. v gostilni «International», je bila na predlog sodruga Petriča soglasno sprejeta sledeča resolucija: Dne 10. novembra v gostilni «International» v Ljubljani zborujoči železničarji jemljejo aretacijo sodruga Etbina Kristana na Sušaku z vsem ogorčenjem na znanje. Oni protestirajo z vso odločnostjo proti brutalnemu nasilstvu mažarskih mogotcev, ki se ne sramujejo, z najpoglejšimi sredstvi vsako gibanje proletarijata ovirati, spozablajoči se tako daleč, da vržejo človeka, ki posvečuje vse svoje moči edino le v prospeh bednega ljudstva brez vsakega povoda v zapor. Zborujoči izjavljajo svojo absolutno solidarnost s sodrugom Etbinom Kristanom in izrekajo svoje ogorčenje napram ogrski in hrvatski vladi in obljubujejo stati vedno v onih vrstah bojevnikov, ki se bore proti mažarskemu nasilstvu, to je v vrstah soc. demokracije. Upajoč v končno zmago kulture tudi na Ogrskem in Hrvatskem, pozivlja shod soc.-dem. frakcijo, da stori potrebne korake v zadščenje užaljeni osebnosti svobodi.

Več močnih delavev

sprejme takoj v delo

gosp. Josip Kerink, podjetnik v Zagorju ob Savi.

Plača se od ure od 26 vinarjev naprej.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! povesd za

Svoji k svojim! Slovenke!

Zahtevajte po vseh trgovinah pravi slovenski izdelek

„ZVEZDNO“ CIKORIJO

iz prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani.

BLUZE v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kotume, dežne plašče, otročje oblekoe, krstno opravo, predpasnike, vsevrstno perito in druga oblačila. Naj-finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, parliško modrice, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavravnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekolija

M. Kristofič-Bučar

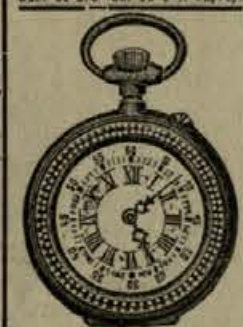
Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-1

Moja trgovina obstoji že od 23 let in je obla znana na najbližjem prostoru.

Dobi se ure tudi od 5 K naprej!

Največja zaloga

zlatih in srebrnih ur, verižic, uhanov, prstanov, briljantnih in dijamantnih i. t. d.

Dobiva se blago samo prve vrste, slabega in ni vrednega blaga nimam v zalogi.

Za obilna naročila se priporoča

Fr. Čuden

urar in trgovec v Ljubljani.

Ceniki zastoj in poštnine prosto!

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go. rečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povesd znani in še od nekaj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na:

275

Sežnarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-32

Zaloga večinoma po lekarnah.

Fotograf L. Krema

Ljubljana, Sv. Petra cesta 27

se priporoča 12-2

za vsa v to stroko spadajoča dela.

Specialiteta: Povečane slike navadne in v barvah po najnižjih cenah.

Pri legitimacijah 25% popusta.

M. Kralj

šrevijarski mojster

LJUBLJANA

Stari trg šte. 28

se priporoča sl. občinstvu v izdelovanje vseh vrst obuval po meri v moderni in elegantni obliki. 4-3

!! Postrežba točna in solidna. !!
Cene zmerne.

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovjših fagonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52-2

Gostilna pri Minki

(v bivšem Katoliškem domu)

na Turjaškem trgu števil. 1

se delavstvu najtopleje priporoča.

Točijo se samo najboljša domača vina, jedila se dobe tako gorke kot mrzla ob vsaki uri.

V gostilni so jako pripravljeni lokali za shode organiziranega delavstva.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Z vsem spoštovanjem 2-1

M. JAKŠA, gostilničarka.

V nedeljo, dne 22. novembra
plesna veselica.

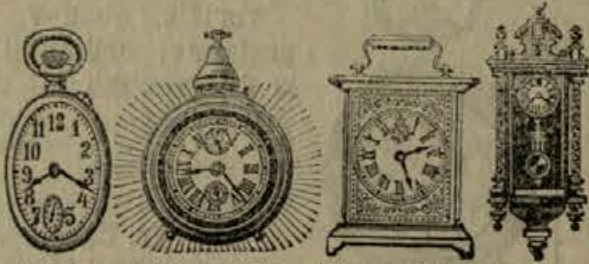
Ceno perje za postelje!

En kilogram sivga, osmukanega 2 K, napoli belega K 2 80, belega K 4—, prima puhastega K 6—, najboljšega prima, opukanega, najlepše vrste K 8—, puh siv K 6—, bel K 10—, prsni puh K 12—, od 5 kg naprej franko.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavonine — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dve blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16—, z napoli puhom K 20—, s puhom K 24—, tuhent sama K 12—, K 14—, K 16—, blazinice K 3—, K 3-50, K 4—, razpošilja proti povzetju, ne vračunši zavojnino, franko od K 10— naprej. 52-8

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Böhmerwald). Če blago ne ugaja, se zameni ali pa vrne denar. — Cenik zastoj in franko.

Zastoj poštem vsakemu in poštine prosto cenik za 5000 ur.

Roskopf Patent K 3—	J-Budilka K 6—
Srebr.-Rosk. € 6—	Z bitjem € 8—
Železn.-Rosk. € 7—	Z godbo € 10—
Sreb. z dvoj. plašč. € 8—	6 valcnov € 12—
Budilka € 2-40	Pendel-ura 70 cm € 7—
S svet. števil. € 3—	Z zvon. bitjem € 9—
Z enim zvoncem € 5—	Z budilko € 10—
Kuhinjska ura € 3—	Z godbo € 12—

Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. kr. preizkušeno od K 13— Zlatina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.

Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena, ali pa se vrne denar. 15-8

Maks Böhnelt, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840.

5000 slikanih cenikov zastoj in poštine prosto.

Putniki v Ameriko
kateri želijo dobro po ceni in
za neslajivo potovati naj se obrnejo
Simona Kinceltra
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Kuhinjska ulica Pojasnita čigi se ločujeta

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora: Obleke, povračilke, zimске suknje, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in dekllice. 52-3

Konfekcijska trgovina v Ljubljani

Pred škofijo števil. 19.

Špecialna trgovina za obuvale

Bogata zaloga čevljev vseh velikosti in po različnih cenah.

Edino nogi odgovarjajoče pravilno obuvale znamke F. L. P.

JULIJA ŠTOR, Ljubljana

Prešernove ulice števil. 5.

12-1

Pozor!

15-2

KAVARNA „ILIRIJA“

Ljubljana, Kolodvorske ulice števil. 22

se priporoča.

Vsak dan celo noč odprta.

Vsak pondeljek koncert seksteta na lok ob prosti vstopnini.

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kafetir.

K dor išče
personalni
hipotekarni ali realni
Kredit
naj zahteva brezplačno prospekt
Meller L. Egyed
Budimpešta
IX. Istnyal-utca 7.
Telefon-interurban
46-31.

Kavarna in restavracija ŠVICARIJA

se priporoča.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcezejša, največja izvozna tvrdka!

H. Suttner, urar, Ljubljana

Mestni trg, nasproti rotovža, preje v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno 8-3 zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnina v veliki izbiri po najnižjih cenah. V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stolice pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. Prosim, zahtevajte velik cenik, ki se pošlje zastoj in poštine prosto.

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg števil. 19

se najtopleje priporoča.

104-11

Pred kratkim ustanovljena.

Na razpolago ima

10.000 hl vina

(mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska

gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 8

Zadružno vodstvo!

Lastne kleti.

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava!

Cene zmerne!

Dolniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon števil. 168.

Telefon števil. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

26-19